

← NARODNI DOM MARIBOR →

**Festival
Maribor**

festivalmaribor.si

MOČ
GLASBE /
STRAST
SRCA

14.

september 2019, ob 19.30 / 14 September 2019, 7:30 pm

Viteška dvorana, Pokrajinski muzej Maribor /
Knight's Hall, Regional Museum Maribor

**MAGIJA DVOJICE
THE MAGIC OF TWO**

Barnabás Kelemen, violina / *Violin*

Katalin Kokas, violina in viola / *Violin and Viola*

Nicolas Altstaedt, violončelo / *Cello*

Barnabás Kelemen in/and Katalin Kokas

Johann Sebastian Bach:

15 dvoglasnih invencij, BWV 772–786 (prir. Fabrizio Ferrari za violino in violi) / *Two Part Inventions, BWV 772–786* (arr. Fabrizio Ferrari for violin and viola)

Zoltán Kodály:

Duo za violončelo in violino, op. 7 / *Duo for Cello and Violin, Op. 7*

I. Allegro serioso, non troppo

II. Adagio – Andante

III. Maestoso e largamente, ma non troppo lento – Presto

***

Béla Bartók:

Duo za dve violini, Sz. 98, BB 104 / *Duos for Two Violins, Sz. 98, BB 104*

1. Zbadljivka / *Teasing Song*. Andante
2. Ples mlaja / *Maypole Dance*. Andante
3. Menuetto. Moderato
4. Pesem kresne noči / *Midsummer Night Song*. Risoluto
5. Slovaška pesem 1 / *Slovakian Song (1)*. Molto moderato
6. Madžarska pesem 1 / *Hungarian Song (1)*. Moderatamente mosso
7. Vlaška pesem / *Walachian Song*. Allegro moderato
8. Slovaška pesem 2 / *Slovakian Song (2)*. Andante
9. Igriva pesem / *Play Song*. Allegro non troppo
10. Rutenska pesem / *Ruthenian Song*. Andante
11. Uspavanka / *Cradle Song*. Lento
12. Pesem o senu / *Hay Song*. Lento religioso
13. Ženitvena pesem / *Wedding Song*. Adagio
14. Ples z blazinami / *Pillow Dance*. Allegretto
15. Vojakova pesem / *Soldier's Song*. Maestoso
16. Burleska / *Burlesque*. Allegretto
17. Madžarska koračnica 1 / *Hungarian March (1)*. Tempo di marcia, allegramente
18. Madžarska koračnica 2 / *Hungarian March (2)*. Tempo di marcia
19. Pravljica / *A Fairy Tale*. Molto tranquillo
20. Ritmična pesem / *A Rhythm Song*. Allegretto
21. Kolednica / *New Year's Song (1)*. Adagio
22. Ples komarjev / *Mosquito Dance*. Allegro molto
23. Nevestino slovo / *Bride's Farewell*. Lento rubato
24. Šaljiva pesem / *Comic Song*. Allegro scherzando
25. Madžarska pesem 2 / *Hungarian Song (2)*. Allegretto, leggero
26. Zbadljivka / *Teasing Song*. Scherzando
27. Šepav ples / *Limping Dance*. Allegro non troppo
28. Žalost / *Sorrow*. Lento, poco rubato
29. Kolednica 2 / *New Year's Greeting (2)*. Tempo giusto
30. Kolednica 3 / *New Year's Greeting (3)*. Allegro
31. Kolednica 4 / *New Year's Greeting (4)*. Allegro non troppo
32. Ples iz Maramureša / *Dance from Máramaros*. Allegro giocoso
33. Žetvena pesem / *Harvest Song*. Lento
34. Izštevanka / *Counting Song*. Allegramente
35. Rutenska kolomejka / *Ruthenian Kolomeyka*. Allegro
36. Dude / *Bagpipes*. Allegro molto
- 36a. Allegro molto
37. Preludij in kanon / *Prelude and canon*. Lento
38. Romunski vrteči ples / *Romanian Whirling Dance*. Allegro
39. Srbski ples / *Serbian Dance*. Allegro molto
40. Romunski ples / *Rumanian Dance*. Comodo
41. Scherzo. Vivace
42. Arabska pesem / *Arabian Song*. Allegro
43. Pizzicato. Allegretto
44. Transilvanski ples / *Transylvanian dance*.

BARNABÁS KELEMEN

Barnabás Kelemen velja za enega najuglednejših madžarskih violinistov in dirigentov. Njegov repertoar zajema širok razpon glasbe, vedno pa se rad loteva skladb madžarskih skladateljev. O nocojšnjem koncertu pravi:

»Igrati Bachove Dvoglasne invencije je vedno pravi užitek, včasih z Nicolasom, včasih s Katalin – zdi se ne le, kot da so izvirno napisane za violino in violončelo ali violo, ampak prav za nas! Igrati Kodályjev Duo z Nicolasom pa je vedno velik, strasten užitek, izkušnja, ki dokazuje, kako zelo univerzalna glasba se skriva za temami, ki sicer temeljijo na madžarski ljudski glasbi.

Štiriinštirideset Bartókovih Duov, ki jih igram s soprogo Katalin, je enkratna izkušnja tako v najinem glasbenem kot tudi osebnem življenju. Glasba korenini v pravih ljudskih napevih s Slovaške, Romunije, Madžarske, v rutenskih, srbskih, vlaških in arabskih napevih, ki jih je Bartók sam nabral in ponesel v violinsko šolo. Prave mojstrovine so tudi 'najlažje' in najbolj občutljive, in tako nenazadnje tehnično najbolj zahtevne. To je pravo glasbenozgodovinsko potovanje v morda celo več tisoč let!«

Več o Barnabásu Kelemenu lahko preberete v programski knjižici Festivala Maribor 2019 in na spletni strani Festivala Maribor.

Barnabas Kelemen is one of the most well-known Hungarian violinists and conductors. Though his repertoire spans an extremely broad range of music, he has a special fondness for works by Hungarian composers. About tonight's concert he writes:

"Playing Bach's Two-part Inventions feels as if Bach would have originally written them not only for violin and viola or cello but especially for the two of us!"

To play the Kodály Duo with Nicolas is always a great and passionate pleasure, and absolutely proves that although the themes are deeply inspired by Hungarian folk-music, Kodály's music nevertheless remains international and indeed universal.

Playing the 44 Duos by Bartók together with my wife is one of the most unique experiences of our musical and personal lives. The authentic folk melodies throughout the piece are from Slovakian, Romanian, Hungarian, Ruthenian, Serbian, Wallachian, or Arabic communities that Bartók collected himself – and then he placed them into a violin method. These are true masterpieces where the so called 'easiest' ones are actually the most sensitive pieces, while the last ones need the highest technical level of instrumental skill. It is a veritable journey through music history with roots from thousands of years ago!"

More about Barnabás Kelemen can be found in the Festival Maribor 2019 programme booklet, as well as on our website.

J

ohann Sebastian Bach (1685–1750) je poleg številnih kompozicijskih in kapelniških odgovornosti (pripravljanje glasbe za izvedbe) pogosto prevzemal tudi pedagoške obveznosti. To zlasti velja za čas, ko sta bila njegova glasbeno najbolj nadarjena sinova iz prvega zakona, Wilhelm Friedemann in Carl Philipp Emanuel, že dovolj stara. Kljub temu Bach ni zares čutil poklicanosti za pedagoški poklic niti ni bil pretirano sistematičen pri poučevanju. Veliko raje je za sinove in novo ženo ustvarjal skladbe, ki so jih izvajali skupaj. Tako je nastala Klavirska knjižica za Wilhelma Friedemanna, v kateri najdemo zametke kasnejših invencij in oblike sinfonia.

Proces glasbenega študija je pri Bachu potekal v treh korakih: (1) najprej se je treba naučiti izvajati obstoječo literaturo na akordičnem glasbilu, zmožnem polifonije (čembalo in orgle), (2) sledi elaboratio, obdelava in okraševanje že obstoječih melodij (harmoniziranje korala, izpeljava fuge), (3) najvišja stopnja pa je zmožnost lastnega komponiranja, v katero se pretaka milost od zgoraj. Toda Bach je poznal še nadaljnji korak, inventio, pri katerem skladatelj sam odloča o vseh korakih svojega dela.

V Friedemannovi knjižici, ki jo je Bach leto dni kasneje, se pravi leta 1720, tudi izdal, najdemo petnajst dvoglasnih (invencije) in triglasnih (sinfonia – termin zaznamuje dobesedno skupno zvenenje in v tem času še ni bil bolj jasno zvrstno določen) skladbic. Z invencijami, ki so še danes priljubljeno pedagoško gradivo, pianist vadi neodvisno igro obeh rok, v kompozicijskem pogledu pa vprašanje in odgovore zaznamuje igra imitacij. Kompleksnejša je oblika sinfonia, ki se razvije v pravo fugo, s to pomembno razliko, da je že nastop teme pospremljen z basovsko linijo.

Leta 1905, ko je že grozila hitra industrializacija, se je madžarski skladatelj Béla Bartók (1881–1945) znašel v skupini skladateljev, ki so se navduševali nad zbiranjem ljudskega blaga. Prav ljudska glasba, ki jo je Bartók spoznaval na svojih potovanjih, kjer so se križali evropski in orientalski vplivi, je skladatelju pomagala, da se je osvobodil nadvlade nemškega glasbenega idioma. Zgodnji vplivi moderne, torej Liszta, Wagnerja in Richarda Straussa, ter kasnejša zanimanja za impresionizem so bila v trenutku pozabljena – z vsrkavanjem značilnosti ljudske glasbe (skladatelj sam je raje govoril o »kmečki« glasbi) je Bartók razvil povsem samosvoj glasbeni izraz.

Bartók tako ni bil samo skladatelj, temveč hkrati etnomuzikolog. V nekaterih obdobjih (1913–1915, 1923–1926 in 1931–1934) sploh ni ustvarjal glasbe, temveč se je posvečal zgolj nabiranju pesmi in njihovi transkripciji. Veliko časa je namenjal tudi vprašanjem glasbene pedagogike. Med takšna pedagoška dela spada šest zvezkov skladb Mikrokozmos, v katerih je 153 klavirskih skladb razporejenih glede na zahtevnost izvajanja. Nato sta sledili zbirki Za otroke in Prvič za klavirjem; v primeru slednje gre za niz zelo enostavnih skladbic, napisanih na podlagi ljudskega gradiva. Te skladbice so se zelo hitro širile in se priljubile učiteljem, ki so pri pouku uporabljali sodobnejše metode, denimo nemškemu muzikologu Erichu Döfleinu, ki je leta 1931 Bartóka naprosil, naj v podobnem duhu za začetnike napiše enostavni duet za dve violini. Bartók mu je v odgovor poslal »Transilvanski ples«, ker pa je bila skladba težja, kot je želel Döflein, so pričeli nastajati novi in novi dueti, katere je Bartók tedensko pošiljal Döfleinu.

Kljub temu da so dela nastala v pedagoške namene, je Bartók razmišljal tudi o možnosti koncertne izvedbe svojih 44 duetov, kakor nakazujejo štirje tematsko urejeni zvezki. V prvem prevladujejo dueti, ki se napajajo pri madžarski ljudski glasbi, v drugem se skladatelj ozira za ruskimi vplivi, za tretjega je značilna povečana strastnost, zaradi česar se je med skladbice pomešalo nekaj skladateljevih povsem izvirnih melodičnih zamisli, medtem ko prinaša zadnji zvezek abstraktnejše glasbene kombinacije. Posamezne skladbice po kvaliteti močno presegajo pedagoške cilje in v njih lahko kljub pogosto enostavnejši teksturi prepoznamo vse značilnosti skladateljevega glasbenega jezika: stalno variiranje materiala, svobodno uporabo kromatike, nagnjenost k simetrijam in polimodalnost.

Skupini madžarskih skladateljev, predanih iskanju svojih avtentičnih glasbenih korenin, se je poleg Bartóka pridružil tudi Zoltán Kodály (1882–1967). Ta je bil bolj kot Bartók zavezan tradicionalnim kompozicijskim rešitvam, a jih je, podobno kot etnomuzikološki tovariš, oplemenitil s folklorističnim duhom. Prav etnomuzikološko zbiranje in raziskovanje ljudskega glasbenega gradiva je ob izrazitih Debussyjevih vplivih in posluhu za klasicistično formalno preglednost najbolj vplivalo na skladateljev glasbeni jezik. Zanimivo pa je, da je v sedemdesetih ustvarjalnih letih Kodály le petnajst let pisal komorno glasbo, in sicer med letoma 1905 in 1920.

Kasneje je svojo odločitev za druge glasbene zvrsti pojasnil tako: »Obstaja le tanka plast glasbenih izobražencev, ki obiskuje komorne koncerte, večini ljudi, množici, pa ostaja komorna glasba absolutno tuja. Zato sem se počasi vse več posvečal zborovski glasbi, edini glasbi, ki lahko k resni glasbi pritegne glasbeno neizobraženo množico.«

In res v Kodályjevem opusu prevladujejo zborovska dela; s pevsko logiko in melodiko so okužene tudi številne instrumentalne kompozicije. Tako ne preseneča, da je večina komornih del napisana za godala, prav ta namreč najlažje posnemajo pevsko linijo. Ob poslušanja *Dua za violončelo in violo*, ki je nastal leta 1914 in so ga prvič izvedli na festivalu Mednarodnega združenja za sodobno glasbo v Salzburgu leta 1924, se nam tako zazdi, da poslušamo dialog dveh pevcev. Skladatelj ves čas ohranja zvočno ravnovesje med instrumentoma. Delo zaznamujeta tudi močna melodična invencija ter sposobnost doseganja virtuoznosti s precej enostavnimi sredstvi.

Gregor Pompe

KATALIN KOKAS

Katalin Kokas je ena najbolj verzatilnih madžarskih violinistov in violistov. Več o Katalin Kokas lahko preberete v programski knjižici Festivala Maribor 2019 in na naši spletni strani.

Katalin Kokas is one of most versatile Hungarian violinists and violists.

More about Katalin Kokas can be found in the Festival Maribor 2019 programme booklet and on our website.

NICOLAS ALTSTAEDT

Nemško-francoski violončelist je danes eden najbolj iskanih in vsestranskih umetnikov. Kot violončelist, dirigent in umetniški vodja se posveča repertoarju, ki se razteza od baročne do sodobne glasbe. S Festivalom Maribor sodeluje od leta 2016. Več o Nicolasu Altstaedtu lahko preberete v programski knjižici Festivala Maribor 2019, na naši spletni strani ali na:

www.nicolas-altstaedt.com

German-French cellist Nicolas Altstaedt is one of the most sought-after and versatile artists today. As a cellist, conductor and artistic director he performs repertoire spanning from early to contemporary music. Nicolas Altstaedt has been an integral part of the Festival Maribor since 2016. More about Nicolas Altstaedt can be found in the Festival Maribor 2019 programme booklet, as well as on our website and at:

www.nicolas-altstaedt.com

Producent

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

S podpora

MESTNA OBČINA MARIBOR

V koprodukciji z

**OPERA BALET
MARIBOR**
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
SLOVENE NATIONAL THEATRE
www.sng-mb.si

Uradni
prevoznik
festivala

Sopokrovitelji

 ENERGETIKA
MARIBOR

 PIVOVARNA
LAŠKO
1825

 RADGONSKE
GORICE

Cvetličarna Analija

Medijski pokrovitelji

 RTV
SLO

VEČER

RADIO CITY

Partnerji

zadruga

 komorni
godalni
orkester
slovenske
filharmonije

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

15.

september 2019, ob 11.00 / 11 September 2019, 11:00 am

Velika dvorana, SNG Maribor /
Grand Hall, Slovenian National Theatre, Maribor

GLASBENO KRALJESTVO ŽIVALI / A MUSICAL ANIMAL KINGDOM

Simfonični orkester SNG Maribor /
Slovenian National Theatre Maribor Symphony Orchestra

Simon Krečič, dirigent / Conductor

Andrej Rozman – Roza, povezovalec / Moderator

Harlekin, društvo za umetnost plesa /

Harlequin, Dance Arts Society

Ana Vovk Pezdir, koreografija / Choreography

15.

september 2019, ob 19.30 / 11 September 2019, 7:30 pm

Kazinska dvorana, SNG Maribor /
Kazina Hall, Slovenian National Theatre, Maribor

PREFINJENA MOČ SAMOSPEVA / THE SUBTLE FORTITUDE OF LIEDER

Klemens Sander, bariton / Baritone

Christian Schmidt, klavir / Piano

16.

september, ob 19.30 / 16 September, 7:30 pm

Komorna dvorana, Congress, Gradec / Congress, Graz

IZMENJAVA ZAKLADOV / EXCHANGING TREASURES

Theresa Plut, sopran / Soprano

Nejc Lavrenčič, klavir / Piano

17.

september 2019, ob 19.30 / 17 September 2019, 7:30 pm

Dvorana Union / Union Hall, Maribor

POVEZOVANJE STOLETIJ / CONNECTING CENTURIES

Vasko Atanasovski, saksofon in flavta / Saxophone and Flute

Michel Godard, tuba in serpent / Tuba and Serpent

Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije /
Slovenian Philharmonic String Chamber Orchestra